Архиви на јавно здравје (**Арх Ј Здравје**) е медицинско научно списание кое го издава Институтот за јавно здравје на Република Северна Македонија

Archives of public health (**Arch Pub Health**) is a medical scientific journal published by Institute of public health of Republic NorthMacedonia

Уредник (**Editor**)
Гордана (Gordana) Ристовска (Ristovska)

Заменик уредник (**Deputy editor**)
Bjoca (Vjosa) Речица (Rechica)

Уредувачки одбор (**Editorial board**)
Шабан (Shaban) Мемети (Memeti) - Северна Македонија (North Macedonia)
Тед (Ted) Тулчински (Tulchinsky) – Израел (Israel)
Михаил (Mihail) Кочубовски (Kocubovski) – Северна Македонија (North Macedonia)
Владимир (Vladimir) Кендровски (Kendrovski) – Германија (Germany)
Лили (Lili) Стојановска (Stojanovska) - Австралија (Australia)
Горан (Goran) Белојевич (Belojevic) - Србија (Serbia)
Фимка (Fimka) Тозија (Tozija) - Македонија (North Macedonia)
Елисавета (Elisaveta) Стикова (Stikova)- Северна Македонија (North Macedonia)
Елена (Elena) Ќосевска (Kosevska) – Северна Македонија (North Macedonia)
Азиз (Aziz) Положани (Polozhani) - Северна Македонија (North Macedonia)
Константина (Konstandina) Кузевска Манева (Kuzevska Maneva) – Северна Македонија (North Macedonia)
Маријан (Marijan) Бошевски (Bosevski) – Северна Македонија (North Macedonia)
Љубица (Ljubica) Аргаласова (Argalášová) Соботова (Sobotová) – Словачка
Илија (Ilija) Брчевски (Brcevski) - Србија (Serbia)
Сергеј (Sergej) Пријич (Prijic) – Србија (Serbia)
Мариана (Mariana) Голумбеану (Golumbeanu) – Романија (Romania)
Каролина (Karolina) Љубомирова (Ljubomirova)– Бугарија (Bulgaria)
Насер (Naser) Рамадани (Ramadani)- Косово (Kosovo)
Сања (Sanja) Мусиќ (Music) Милановиќ (Milanovic) Хрватска (Croatia)

Лектор за македонски и англиски јазик
Ленче Даневска

Техничка подготовка
Владимир Хаџи Пулевски

CONTENT - СОДРЖИНА

PUBLIC HEALTH - ЈАВНО ЗДРАВЈЕ

ASSESSMENT OF THE EPIDEMIOLOGICAL SITUATION AND BURDEN OF COVID-19 ON GLOBAL, REGIONAL AND NATIONAL LEVEL
Aferdita Kurti-Karameta, Fimka Tozija
ПРОЦЕНКА НА ЕПИДЕМИОЛОШКАТА СОСТОЈБА И ОПТОВАРЕНОСТА СО COVID-19 НА ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО И НАЦИОНАЛНО НИВОА
Афердита Курти-Карамета, Фимка Тозија 5

ASSESSMENT OF HEALTH AND ECONOMIC BENEFITS OF WALKING IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA USING HEALTH ECONOMIC ASSESSMENT TOOL (HEAT)
Jansun Bukovetz, Kristina Shuntova, Igor Spiroski, Shaban Memeti
ПРОЦЕНКА НА ЗДРАВСТВЕНИТЕ И ЕКОНОМСКИ ПРИДОБИВКИ ОД ПЕШАЧЕЊЕТО ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА СО УПОТРЕБА НА АЛАТКАТА ЗА ЕКОНОМСКА ПРОЦЕНКА И ЗДРАВЈЕ
Џансун Буковец, Кристина Шунтова, Игор Спироски, Шабан Мемети 17

CHANGES IN VOICE QUALITY OF THE CHILDREN WITH CLEFT/ LIP IN RELATION TO CHILDREN WITHOUT ANOMALY
Mira Jovanovska, Mirjana Petrovic-Lazic, Vesna Lazarovska
ПРОМЕНИ НА КВАЛИТЕТОТ НА ГЛАСОТ КАЈ ДЕЦА СО РАСЦЕП НА НЕПЦЕ/УСНА ВО ОДНОС НА ДЕЦАТА БЕЗ АНОМАЛИЈА
Мира Јовановска, Мирјана Петровиќ -Лазиќ, Весна Лазаровска 30

THE PRIORITIZATION OF ZOONOSES IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA – DO WE NEED ONE HEALTH APPROACH
Blazho Janevski, Fimka Tozija, Gordana Ristovska, Vladimir Mikikj, Vasilka Poposka-Treneska
ПРИОРИТИЗАЦИЈА НА ЗООНОЗИТЕ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА – ДАЛИ Е ПОТРЕБЕН ПРИСТАП НА ЕДНО ЗДРАВЈЕ
Блажо Јаневски, Фимка Тозија, Гордана Ристовска, Владимир Микиќ, Василка Попоска-Тренеска 39

THE ROLE OF AGE ON SPEECH DEVELOPMENT IN SUBJECTS WITH COCHLEAR IMPLANTS
Vesna Lazarovska, Mira Jovanovska
УЛОГАТА НА ВОЗРАСТА ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ГОВОРОТ КАЈ СУБЈЕКТИ СО КОХЛЕАРНИ ИМПЛАНТИ
Весна Лазаровска, Мира Јовановска 49

DIABETES MELLITUS AND HYPERTENSIVE CEREBRAL HEMORRHAGE
Ivan Pangovski
ДИЈАБЕТЕС МЕЛИТУС И ХИПЕРТЕНЗИВНИ МОЗОЧНИ КРВАРЕЊА
Иван Панговски 57

CLINICAL SCIENCE- КЛИНИЧКИ ИСТРАЖУВАЊА

EVALUATION OF PEDIATRIC PATIENTS WITH JUVENILE IDIOPATHIC ARTHRITIS TREATED WITH BIOLOGICAL THERAPY TOCILIZUMAB (ACTEMRA)
Marija Neskovska-Sumenkovska, Aspazija Sofijanova, Rozana Kacarska, Konstandina Kuzevska-Maneva, Beti Gjurkova Angelovska, Valentina Jovanovska
ЕВАЛУАЦИЈА НА ПЕДИЈАТРИСКИ ПАЦИЕНТИ СО ЈУВЕНИЛЕН ИДИОПАТСКИ АРТРИТ ТРЕТИРАНИ СО БИОЛОШКА ТЕРАПИЈА ТОЦИЛИЗУМАБ (АСТЕМРА)А
Марија Нешковска-Шуменковска, Аспазија Софијанова, Розана Кацарска1, Константина Кузевска-Манева, Бети Ѓуркова-Ангеловска, Валентина Јовановска 62

MONITORING THE REDUCTION AND MAINTENANCE OF PERIPROSTHETIC BONE TISSUE IN CEMENTLESS PRIMARY HIP ENDOPROSTHESIS WITH ALENDRONATE THERAPY
Ilir Shabani, Milan Samardziski, Viktor Kamnar, Neron Popovski, Antonio Gavrilovski, Shaban Memeti
СЛЕДЕЊЕ НА РЕДУКЦИЈА И ОДРЖУВАЊЕ НА ПЕРИПРОСТЕТИЧНО КОСКЕНО ТКИВО КАЈ БЕЗЦЕМЕНТНА ПРИМАРНА ЕНДОПРОТЕЗА
Илир Шабани, Милан Самарџиски, Виктор Камнар, Нерон Поповски, Антонио Гавриловски, Шабан Мемети 69

APPLICATION OF HIGH-INTENSITY LASER IN PAIN TREATMENT OF PATIENTS WITH KNEE OSTEOARTHRITIS
Valentina Koevska, Erieta Nikolic-Dimitrova, Biljana Mitrevska, Cvetanka Gjerakaroska-Savevska, Marija Gocevska, Biljana Kalcovska
ПРИМЕНА НА ВИСОИНТЕНЗИВНИОТ ЛАСЕР ВО ЛЕКУВАЊЕ НА БОЛКА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ОСТЕОАРТРИТ НА КОЛЕНО
Валентина Коевска, Ериета Николиќ-Димитрова, Билјана Митревска, Цветанка Ѓеракароска-Савевска, Марија Гоцевска, Билјана Калчовска 78

COMPARATIVE ANALYSIS OF HIDDEN BLOOD LOSS IN TOTAL KNEE ARTHROPLASTY
Gavrilovski Antonio, Shabani Ilir, Velkovski Vilijam, Todorova Teodora, Shaban Memeti
КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА СКРИЕНАТА ЗАГУБА НА КРВ ПРИ ИЗВЕДУВАЊЕ ТОТАЛНА АРТРОПЛАСТИКА НА КОЛЕНОТО
Гавриловски Антонио, Шабани Илир, Велковски Вилијам, Тодорова Теодора , Шабан Мемети ..91

MASTERING THE LEARNING CURVE SIGNIFICANTLY REDUCES OPERATIVE TIME FOR LAPAROSCOPIC TREATMENT OF COMPLICATED APPENDICITIS
Andrej Nikolovski, Aleksandar Otljanski, Rexhep Selmani, Svetozar Antovic, Nikola Jankulovski
СОВЛАДАНАТА КРИВА НА УЧЕЊЕ ЗНАЧИТЕЛНО ГО СКРАТУВА ОПЕРАТИВНОТО ВРЕМЕ ЗА ЛАПАРОСКОПСКИ ТРЕТМАН НА КОМПЛИЦИРАН АПЕНДИЦИТИС
Андреј Николовски, Александар Отљански, Рецеп Селмани, Светозар Антовиќ, Никола Јанкуловски 96

PREDICTIVE POTENTIAL OF THE MELD AND CHILD-TURCOTTE-PUGH II SCORES FOR SBP IN PATIENTS WITH CIRRHOSIS AND ASCITES
Fana Lichoska Josifovikj, Kalina Grivcheva Stardelova, Beti Todorovska, Magdalena Genadieva Dimitrova, Lidija Petkovska, Meri Trajkovska
ПРЕДИКТИВЕН ПОТЕНЦИЈАЛ НА MELD И CHILD-TURCOTTE-PUGH II СКОРОТ ЗА СБП КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ЦРНОДРОБНА ЦИРОЗА И АСЦИТ
Фана Личоска Јосифовиќ, Калина Гривчева Старделова, Бети Тодоровска, Магдалена Генадиева Димитрова, Лидија Петковска, Мери Трајковска 101

INDICATIONS FOR OPERATION AND RESULTS FROM SURGICAL TREATMENT OF VESICOURETERAL REFLUX
Gani Çeku, Mile Petrovski, Shaban Memeti, Nexhmi Hyseni, Sejdi Statovci, Blerim Berisha
ИНДИКАЦИИ И РЕЗУЛТАТИ ОД ХИРУРШКИ ТРЕТМАН НА ВЕЗИКОУРЕТЕРАЛЕН РЕФЛУКС
Гани Чеку, Миле Петровски, Шабан Мемети, Нецми Хисени, Сејди Статовци, Блерим Бериша 110

THE MOST COMMON DISORDERS OF THE HAND ASSOCIATED WITH CARPAL TUNNEL SYNDROME IN ADULTS
Dushanka Grujoska-Veta, Daniela Georgieva, Nenad Atanasov, Ilir Shabani, Liljana Angeleska, Antonio Georgiev, Jasna Bogdanska
НАЈЧЕСТИ НАРУШУВАЊА НА РАКАТА КАЈ ВОЗРАСНИ ПАЦИЕНТИ ПОВРЗАНИ СО СИНДРОМ НА КАРПАЛЕН ТУНЕЛ
Душанка Грујоска-Вета, Даниела Георгиева, Ненад Атанасов, Илир Шабани, Лилјана Ангелеска, Антонио Георгиев, Јасна Богданска 120

C-REACTIVE PROTEIN AND NEUTROPHIL-LYMPHOCYTE RATIO AS PREDICTORS OF CLINICAL SEVERITY OF COVID-19
Stefan Pandilov, Suzana Klenkoski, Elena Jovanovska Janeva, Gazmend Mehmeti, Dragan Mijakoski, Sasho Stoleski, Hristian Duma, Dejan Dokic
Ц-РЕАКТИВЕН ПРОТЕИН И СООДНОСОТ НА НЕУТРОФИЛИ-ЛИМФОЦИТИ КАКО ФАКТОРИ ЗА ПРЕДИКТИВНОСТ НА ТЕЖИНАТА НА КЛИНИЧКАТА СЛИКА КАЈ COVID-19
Стефан Пандилов, Сузана Кленкоски, Елена Јовановска-Јанева, Газменд Мехмети, Драган Мијакоски, Сашо Столески, Христиан Дума1, Дејан Докиќ 130

CASE REPORT - СТУДИЈА НА СЛУЧАЈ

ASSOCIATION OF POLAND SYNDROME AND HYPERTRICHOSIS IN PUBERTAL GIRL - CASE REPORT
Marina Krstevska-Konstantinova, Konstandina Kuzevska- Maneva, Hristijan Nestorov, Daniela Georgieva
ДИСФАГИЈА КАКО РАНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА DIGEORGE СИНДРОМ - ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ
Марина Крстевска-Константинова, Константина Кузевска-Манева, Христијан Несторов, Даниела Георгиева 144